

LEKCJA 5

Temat: „Masz prawo powiedzieć – NIE”

Mając świadomość tego, co dla nas wspólne, powinniśmy pielęgnować i dzielić się z innymi, tym, co jest tylko nasze własne, indywidualne. Jednocześnie powinniśmy dać innym prawo do posiadania cech indywidualnych. W różnorodności piękno i moc, dzięki niej możemy udzielać sobie pomocy i wsparcia w sytuacjach trudnych, także tych zagrażających naszemu bezpieczeństwu.

Formy realizacji (proponowany przedmiot, ścieżka itp.):

- lekcja do dyspozycji wychowawcy,
- wychowanie do życia w rodzinie.

Cele ogólne:

- wytworzenie w uczniach przekonania, że niektórzy ludzie nie zasługują na zaufanie, że sytuacje, z pozoru niewinne wymagają od dziecka stanowczych zachowań lub ucieczki,
- wytworzenie w uczniach obrazów sytuacji w szkole, które mogą być dla niego niebezpieczne, szczególnie w relacjach z innymi ludźmi,
- kształtowanie nawyku stanowczego odpowiadania "nie" w sytuacjach budzących w dziecku niepokój.

Cele szczegółowe:

Uczeń potrafi:

- zdefiniować pojęcie „asertywność”,
- wymienić sytuacje, w których należy innej osobie odpowiedzieć „Nie”,
- podać sposoby pokojowego rozwiązania trudnych sytuacji lub szukania pomocy.

Metody nauczania:

- rozmowa.

Pomoce dydaktyczne:

- tekst wiersza opracowanego przez autorów „Pętliczka” z inspiracji Konwencji o Prawach Dziecka,
- ksero wycinka prasowego „Rozbój po dyskotece”.

Formy pracy:

- indywidualne wypowiedzi uczniów siedzących w kręgu.

PLAN ZAJĘĆ:

1. **Wprowadzenie.** Mówiliśmy o tym, że każdy z nas jest indywidualnością, każdy posiada cechy charakterystyczne tylko dla siebie, ale i cechy wspólne dla wszystkich. Udzielanie sobie pomocy z wykorzystaniem tego, co nas dzieli i łączy, powoduje, że nie czujemy się samotni, że wzrasta poczucie naszej więzi z kolegami, rodzicami oraz rośnie nasze poczucie bezpieczeństwa i zaufania. Jednak, jak pokazuje życie, współistnienie ludzi wymaga nie tylko umiejętności współpracy, ale także umiejętności przeciwstawiania się innym – odpowiadania „nie”. Nauczyciel prezentuje temat zajęć i omawia ich cel.
2. **Rozmowa nr 1 z uczniami** (około 15 minut). Nauczyciel, inicjując rozmowę, prosi uczniów, aby przez chwilę zastanowili się i odpowiedzieli na pytania:
 - Czy wszyscy ludzie są dobrzy?
 - Co to znaczy, że ktoś jest zły?
 - Jak może wyglądać zły człowiek?
 - Czy ktoś zły może zagrozić waszemu bezpieczeństwu?
 - Kto w szkole może być złym człowiekiem i może zagrażać waszemu bezpieczeństwu?
 - Czy ktoś, kto namawia was do robienia złych rzeczy, zasługuje na zaufanie?
 - Co można zrobić, jeśli komuś zaufaliście, a on okazuje się bardzo niedobry?
 - Czy łatwo powiedzieć "nie" koledze?
 - Z jakimi sytuacjami możesz się zetknąć w szkole, w których powinieneś zdecydowanie odpowiedzieć „NIE”?
3. **Notatka prasowa** (około 5 minut). Nauczyciel rozdaje uczniom kserokopie pozorowanej notatki prasowej „**Rozbój po dyskotecę**” (*materiały pomocnicze dla ucznia*). Prosi uczniów o jej ciche przeczytanie. Następnie pyta uczniów: Co myślisz o tej sytuacji? Chętni uczniowie wypowiadają swoje zdanie.
4. **Rozmowa nr 2 z uczniami** (około 15 minut). Nauczyciel przeprowadza rozmowę podsumowującą:
 - Jak to się dzieje, że młodzi ludzie krzywdzą innych ludzi?
 - Czy powinniśmy na to pozwalać?
 - Kto powinien się tym zająć?
 - Czy ci, których spotkała krzywda ze strony jakiejś grupy, powinni znosić to w milczeniu?
 - Co można zrobić, żeby pomóc sobie samemu w takiej i podobnej sytuacji?
5. **Podsumowanie zajęć:** nauczyciel wyraża nadzieję, że zajęcia, które zbliżają się do końca, dały uczniom możliwość zastanowienia się nad wagą umiejętności odpowiedzi na inną, złą osobę „nie” w sytuacjach zagrożenia własnego bezpieczeństwa. Ważne jest, abyśmy potrafili być czujni, co nie znaczy, abyśmy nikomu nie ufali. Ważne jest abyśmy potrafili udzielić sobie wzajemnie pomocy oraz nie bali się prosić o taką pomoc innych. Na zakończenie nauczyciel rozdaje uczniom tekst wiersza inspirowanego Konwencją o Prawach Dziecka (*materiały pomocnicze dla ucznia*) i czyta go głośno. W domu uczniowie mają nauczyć się go na pamięć.

MATERIAŁY POMOCNICZE DLA NAUCZYCIELA

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 1

Celem zajęć jest uświadomienie uczniom, że niektórzy ludzie nie zasługują na zaufanie oraz, że również w szkole możemy spotkać ludzi złych. Uczeń powinien zrozumieć, że pewne, z pozoru niewinne, sytuacje wymagają od niego stanowczych zachowań lub ucieczki. Ważne jest, by uczniowie po tych zajęciach wytworzyli w sobie obraz sytuacji dotyczących ich relacji z innymi ludźmi, które mogą być dla nich groźne.

Podczas zajęć nie chodzi o prawienie uczniom morałów, lecz o pobudzenie do refleksji i zastanowienia się. Służyć temu ma prowadzenie zajęć, podczas których uczniowie siedzą w kręgu. Ułatwia to komunikację, powoduje, że nie czują się oni „do końca” jak w klasie lekcyjnej, ułatwia bezpośrednie wypowiadanie się.

W trakcie tych zajęć nauczyciel musi starać się stworzyć dobrą atmosferę oraz wykazać się dużą elastycznością i wrażliwością. Nie powinien oceniać wypowiedzi uczniów. Istotne jest pokazywanie uczniom rozwiązań zdecydowanych, ale nie nadmiernie restrykcyjnych wobec osób zagrażających, szczególnie, gdy omawiana jest presja ze strony osób znanych. Dzieci mogą starać się ochraniać swojego prześladowcę, a trzeba przecież pamiętać, że przy tego typu zajęciach mogą ujawnić się, istniejące naprawdę dramatyczne sytuacje, które uczeń może sygnalizować podczas zajęć w sposób ukryty, zawoalowany.

ASERTYWNOŚĆ to sztuka bycia sobą, to możliwość wyrażania uczuć, postaw, opinii w sposób otwarty, stanowczy i bezpośredni niezależnie od oczekiwań innych ludzi.

MATERIAŁY POMOCNICZE DLA UCZNIA – LEKCJA 5

Temat: „Masz prawo powiedzieć – NIE”

Mając świadomość tego, co dla nas wspólne, powinniśmy pielęgnować i dzielić się z innymi, tym, co jest tylko nasze własne, indywidualne. Jednocześnie powinniśmy dać innym prawo do posiadania cech indywidualnych. W różnorodności piękno i moc, dzięki niej możemy udzielać sobie pomocy i wsparcia w sytuacjach trudnych, także tych zagrażających naszemu bezpieczeństwu.

Ćwiczenie 1

Przeczytaj cicho tekst notatki prasowej i zastanów się, co sądzisz o opisanej sytuacji.

„Rozbój po dyskotecę”

Wczoraj w Zespole Szkół w naszej miejscowości odbyła się dyskoteka „andrzejkowa” dla uczniów szkoły. Nie byłoby w tym nic szczególnego, gdyby nie sytuacja, która miała miejsce podczas tej dorocznej imprezy. Otóż około godziny 18 na sali pojawiła się grupa młodzieży, których stroje wyraźnie wskazywały na przynależność do nieformalnej grupy Skinheadów. Zaczęli oni szaleć na parkiecie, obrzucać wyzwiskami bawiącą się młodzież. Dzięki interwencji dyrektora szkoły i nauczycieli opuścili oni budynek szkolny. Impreza trwała nadal.

Około godz. 20 uczniowie szkoły zaczęli opuszczać budynek i udawać się do domu. Większość uczniów została odebrana przez swoich opiekunów. Po Andrzeja K. i Sebastiana A. nikt nie przyszedł. Gdy przechodzili oni przez pobliski park, zostali zaczepieni przez grupę skinheadów. Najpierw zabrano im pieniądze i zegarek, a gdy chłopcy próbowali protestować, dotkliwie ich pobito.

Andrzej K. z poważnymi obrażeniami przebywa w szpitalu miejskim. Jego życiu nie zagraża jednak niebezpieczeństwo. Wszyscy napastnicy zostali ujęci przez Policję już w dwie godziny po zdarzeniu. Napastnikami okazali się ci sami chłopcy, którzy szaleli w dyskotecę, byli nietrzeźwi. Najmłodszy z nich ma 13 lat, najstarszy – 17 i są uczniami szkół z naszej miejscowości.

Ćwiczenie 2

Wiersz inspirowany Konwencją o Prawach Dziecka, a opracowany przez autorów „Pętliczka” – zamieszczony w książce D. Klus-Stańskiej, M. Nowickiej, „Bezpieczeństwo Dzieci”, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 1999.

Praca domowa – naucz się wiersza na pamięć.

- Nikt mnie siłą nie ma prawa zmuszać do niczego,
A szczególnie do zrobienia czegoś niedobrego.
- Mogę uczyć się wszystkiego, co mnie zaciekawi,
I mam prawo sam wybierać, z kim się będę bawić.
- Nikt nie może mnie poniżać, krzywdzić, bić, wyzywać,
I każdego mogę zawsze na ratunek wzywać.
- Jeśli mama albo tata już nie mieszka z nami,
Nikt nie może mi zabronić spotkać ich czasami.
- Nikt nie może moich listów czytać bez pytania,
Mam też prawo do tajemnic i własnego zdania.
- Mogę żądać, żeby każdy uznał moje prawa,
A gdy różnię się od innych, to jest moja sprawa.